

POSTANOWIENIE

Dnia 10 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania A. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

o obowiązek ubezpieczenia społecznego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10 grudnia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 26 marca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 26 marca 2019 r., wydanym na skutek apelacji wniesionej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S. z dnia 26 września 2018 r., zmienił ten wyrok i oddalił odwołanie ubezpieczonej A. W. od decyzji organu rentowego z dnia 12 lutego 2018 r., którą organ rentowy stwierdził, że ubezpieczona jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od dnia 24 lutego 2014 r.

Ubezpieczona A. W. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 26 marca 2019 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej w związku z art. 43¹ k.c. w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca podniosła, że „niniejsza skarga kasacyjna stanowi ostateczny środek umożliwiający obronę praw i ochronę interesów ubezpieczonej, której zdaniem, zaskarżony wyrok w istotny sposób w te interesy godzi, zaskarżone orzeczenie prowadzi do znaczącego pogorszenia stanu majątkowego strony, bowiem skutkuje koniecznością zwrotu świadczeń w wysokiej kwocie. Ponadto, zaskarżony wyrok, jako niesprawiedliwy i wydany z naruszeniem prawa materialnego winien zostać wyeliminowany z obrotu prawnego a przynajmniej winien ulec kontroli i weryfikacji prawidłowości dokonanej w nim wykładni prawa”.

Skarżąca dodała też, że „mając na uwadze, że zaskarżony niniejszą skargą wyrok wywołuje doniosłe negatywne skutki w sferze praw i interesów strony jako jednostki oraz ma istotne znaczenie dla kształtowania społecznej świadomości prawnej i uderza w kwestie ważne zarówno z punktu widzenia interesów jednostek, jak i interesów państwa, przyjęcie do rozpoznania niniejszej skargi jawi się jako w pełni uzasadnione. Biorąc pod uwagę uzasadnienie skargi należy wskazać, że za przyjęciem skargi do rozpoznania przemawia fakt, iż zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów – art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Już choćby skrajnie odmienna wykładnia dokonana przez Sąd pierwszej instancji i drugiej instancji na gruncie przedmiotowej sprawy potwierdza powyższe stanowisko”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie konieczne jest także, choćby przykładowe, wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłyby odmiennie wykładany.

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Choć bowiem odwołuje się do regulacji art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. oraz deklaruje

potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, to jednak ani nie wymienia przepisów prawa materialnego lub procesowego, których wykładni powinien dokonać Sąd Najwyższy, ani nie przedstawia jakichkolwiek wątpliwości (które muszą być poważne) uzasadniających potrzebę dokonania tej wykładni. Nie wskazuje też jakichkolwiek przykładów rozbieżności, które na tle owej wykładni zaistniały w orzecznictwie sądów. Nie sposób natomiast sformułować prawidłowo wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej bez odwołania się choćby do jednego przepisu prawa materialnego lub procesowego. Każda z przesłanek skargi, to jest oczywista zasadność skargi, występowanie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzeba wykładni jako okoliczności uzasadniające rozpoznanie kasacji muszą dotyczyć treści przepisów, które były (powinny być) zastosowane w sprawie. Konieczne wymaganie konstrukcyjne skargi jest spełnione tylko wówczas, gdy jej autor wskaże, jakiego przepisu (przepisów) prawa dotyczy to twierdzenie, a także w czym upatruje nadanie zarzucanemu naruszeniu znamienia oczywistej zasadności bądź konieczności wykładni. Tymczasem skarżąca ogranicza się w tym zakresie do wyżej przytoczonych stwierdzeń, które w żadnym razie nie stanowią wyводу prawnego potwierdzającego potrzebę dokonania wykładni przepisów prawnych, lecz co najwyżej określają jej stosunek do zaskarżonego orzeczenia.

Nie ma także racji skarżąca, sugerując, jakoby w sprawie doszło do dokonania przez Sądy obu instancji odmiennej wykładni którychkolwiek przepisów prawnych, gdyż przyczynę różnych orzeczeń wydanych przez te Sądy stanowiła przede wszystkim odmienna ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynione na podstawie tej oceny ustalenia faktyczne, a w konsekwencji dokonana przez Sądy *meriti* subsumcja przepisów prawa materialnego pod te ustalenia. Ponadto nie można przyjąć, że wymaganiu potrzeby wykładni przepisów prawnych czynią zadość odmienne orzeczenia sądów orzekających w sprawie. Są to bowiem różnice występujące między sądami orzekającymi w tej samej sprawie, które podlegają usunięciu w toku instancyjnego rozpoznawania spraw, w takim sensie, że dany problem ostatecznie rozstrzyga sąd wyższej instancji. Potrzeba „wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów” jako przesłanka prawna uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

nie dotyczy więc sytuacji, w której w kontekście rozpoznawania konkretnej sprawy sąd drugiej instancji na podstawie tych samych przepisów prawnych podjął rozstrzygnięcie odmienne, aniżeli sąd pierwszej instancji, bowiem w konsekwencji musiałoby to w praktyce prowadzić do oczywiście błędnej konstatacji, jakoby skarga kasacyjna przysługiwała od każdego orzeczenia sądu drugiej instancji, które uchyla lub zmienia orzeczenie sądu pierwszej instancji. Natomiast „potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów” dotyczy sytuacji, w których możliwe jest wykazanie, iż na podstawie tych samych przepisów prawnych w różnych sprawach tego samego rodzaju podejmowane są rozbieżne rozstrzygnięcia sądowe, które nie znajdują przekonującego uzasadnienia w różnicach wynikających z ustaleń sądu dotyczących okoliczności faktycznych lub prawnych w tych sprawach.

Końcowo Sąd Najwyższy zauważa i to, że w uzasadnieniu ocenianego wniosku skarżąca zdaje się odwoływać do uzasadnienia podstaw zaskarżenia. W ramach oceny, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest jednak rzeczą Sądu Najwyższego doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych argumentacji mającej wykazać wątpliwości dotyczących wykładni przepisów prawnych, ponieważ na tym etapie postępowania (przesąd) podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie nie podlegają jeszcze badaniu (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2010 r., II UK 274/09, LEX nr 585794). Wynika to stąd, że na tym etapie przedmiotem badania dokonywanego przez Sąd Najwyższy jest jedynie to, czy wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej wskazuje i wykazuje choć jedną z podstaw (przesłanek) przedsądu wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Podstawy kasacyjne stanowią natomiast odrębny od przesłanek przedsądu element skargi, w związku z czym nie zastępują one (ani ich uzasadnienie) i nie mogą zastąpić przesłanek przedsądu. Innymi słowy, podstawy kasacyjne podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżąca nie zdołała wykazać, że zachodzi potrzeba merytorycznego rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99

k.p.c. oraz § 9 ust. 2 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji postanowienia.